

B | T | D The Balkan Trust for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

*N***ORDIJSKI MODEL SARADNJE I MOGUĆNOST NJEGOVE PRIMENE**

Novi Sad, 2011.

NORDISKI MODEL SARADNJE I MOGUĆNOST
NJEGOVE PRIMENE

Privedio

Jovan Teokarević

Za izdavača:

Aleksandar Popov

Izdavač:

Centar za regionalizam,

Železnička 35

www.centarzaregionalizam.org.rs

Prevod na engleski:

Biljana Simurdić

Štampa:

OZTR Reclamare, Novi Sad

Tiraž:

300 primeraka

Novi Sad, oktobar 2011.

Stanje i perspektive saradnje u regionu

Regionalna saradnja na Balkanu, a posebno u okviru „Dejtonske četvorke“, napredovala je izuzetno mnogo poslednjih godina. Tome je naročito doprinelo odlučnije procesuiranje optuženih za ratne zločine kao ključna pretpostavka pomirenja posle sukoba iz prethodne decenije, efikasnija zajednička borba protiv kriminala i korupcije - kroz mnogo bolju saradnju pravosudnih organa i policija država regiona, bolje ekonomsko povezivanje i uspešnije privređivanje pretvaranjem regiona u zonu slobodne trgovine, kao i generalni napredak svih zemalja u evropskim integracijama koje ovakvu saradnju omogućuju i podstiču. Značajno je poboljšan i ukupan kontekst za regionalnu saradnju, naročito generalna politička atmosfera, ali i politička volja vodećih političara za dobre odnose sa susedima.

Uprkos nesumnjivim rezultatima, od kojih je mnoge bilo teško i zamisliti pre samo nekoliko godina, neke stare prepreke regionalnoj saradnji i dalje postoje, uporedo sa novim koje su u međuvremenu stvorene. Neslaganja u vezi sa statusom Kosova i ustavnim likom Bosne i Hercegovine najbolji su, odnosno najteži primeri starih prepreka, dok su ekonomski protekcionizam i ponovo rastući politički nacionalizam, kao posledice loših odgovora na tekuću ekonomsku krizu - primeri novih. Ni u ranije ni u novije vreme nije, takođe, nađen zadovoljavajući odgovor na klasične probleme sa kojima se saradnja u nekom regionu suoči nakon početnog obećavajućeg rasta. Reč je o nedovoljnoj koordinaciji mnogobrojnih inicijativa i organizacija, kao i o često nejasnim prioritetima kojima saradnja treba da se rukovodi.

Sve više zato sazreva svest o tome da se regionalna saradnja nalazi na svojevrsnom raskršću. Iako postojeći oblici saradnje i integracije nisu do kraja iskorišćeni, oseća se sve snažnija potreba za novim pristupom koji bi istovremeno predstavljao snažan impuls kako za postojeće, tako i za eventualno nove oblike i načine saradnje. Nije, dakle, reč o početnim koracima, koje smo srećom svi zajedno odavno ostavili za sobom, već o prelasku u narednu, višu i kvalitetniju fazu.

U toku protekle decenije naš region je već na više načina sazreo u vezi sa ovim pitanjima. Iz jednog modela regionalne saradnje (koji oličava raniji Pakt stabilnosti za Jugoistočnu Evropu) – nametnutog i održavanog spolja – prešao je 2008. godine na naredni i komplikovaniji, ali zamišljen i organizovan odozdo, u liku Saveta za regionalnu saradnju. Rad Saveta je dragocen, jer je na osnovu od ranije funkcionišućeg Procesa saradnje u Jugoistočnoj Evropi, ovo postao prvi organizaciono razvijen izraz tzv. lokalnog ili regionalnog vlasništva nad procesima saradnje i integracije na Zapadnom Balkanu. Zamenjujući Pakt stabilnosti, Savet je uneo jednu novinu: postao je okvir za kontinuiranu i neposrednu saradnju u velikom broju oblasti.

Inovativnosti i uspešnosti celog ovog novog modela regionalne saradnje doprineli su naročito pažljiv izbor i operacionalizacija prioriternih tematskih oblasti, koje su formulisane ne samo na osnovu zajedničkih potreba i interesa regiona, već i iz perspektive evropskih integracija. To bi još snažnije trebalo da učvrsti onu specifičnu odliku povezivanja u našem regionu, koji je istovremeno i cilj integracije u Evropsku uniju, ali i sredstvo za postizanje tog cilja.

Šanse za uspeh regionalne saradnje i integracije su utoliko veće što se koristi metod rada sličan onom koji je sa uspehom primenjen u osnivanju same Evropske unije.

Reč je, s jedne strane, o funkcionalnom pristupu, odnosno povezivanju u kojem se po strani ostavljaju krupna i nerešena politička pitanja, a favorizuje ekonomska i druga saradnja u oblastima od značaja za praktičan život građana. S druge strane, sve što se radi deo je veće strategije, velike ideje o evropskoj integraciji našeg regiona. Samo takva kombinacija malih, praktičnih koraka i šire vizije može da garantuje uspeh.

Model regionalne saradnje kao dela širih integracija je, dakle, svojevrsna izgradnja Evropske unije na Balkanu, pre nego što sve države postanu članice Unije. Tome takođe doprinosi uvođenje još jedne nove i specifične forme integracije država aspiranata u pojedine sektorske politike EU (za sada su to energetika i saobraćaj).

Iako inoviran, postojeći model regionalne saradnje nije još uspeo da se podigne na kvalitativno viši nivo u odnosu na raniji period. Koordinacija i prioriteti, kao uostalom i sve ostalo u vezi sa saradnjom, i dalje su taoci specifičnih i često promenljivih interesa vlada, tj. političkih partija koje ih čine. Kao i toliki drugi, balkanski region je izuzetno heterogen, a i broj država-učesnika u pojedinim inicijativama za saradnju se smanjuje sa ulaskom svake od njih u EU. Jednako važno je što regionu nedostaju čvršći dogovori ili institucije u kojima bi predstavnici nacionalnih izvršnih i zakonodavnih vlasti mogli da usvoje zajedničku, pa i jedinstvenu politiku u određenom broju unapred odabranih oblasti.

Ovim se, dakako, ne zagovara nijedan poseban oblik integracije za zemlje Zapadnog Balkana, koji bi – kao u slučaju Evropske unije, dosad najuspešnijeg oblika regionalne integracije – podrazumevao posebne institucije kojima bi svaka participirajuća država poklanjala deo svog suvereniteta. Pitanje forme bi moglo i trebalo da usledi nakon sadržinskog osveženja sadašnje saradnje u regionu, koja nije onoliko uspešna koliko bi mogla da bude. Zato je, ponovimo, i potreban novi pristup, odnosno, po analogiji sa konceptom stvorenim u društvenim naukama, „novi regionalizam“. On bi istovremeno predstavljao snažan impuls kako za postojeće, tako i za eventualno nove oblike i načine saradnje i integracije u regionu.

U nastavku prikazujemo nordijski model kao jedan od mogućih uzora.

Nordijski model saradnje

Nordijska saradnja obuhvata Dansku, Finsku, Island, Norvešku i Švedsku, kao i tri autonomne oblasti: Faro ostrva, Grenland (obe oblasti u okviru Danske), te Alandska ostrva (Finska).

Države i autonomne oblasti imaju različitu poziciju prema međunarodnim organizacijama i savezima. Danska, Island i Norveška su članice NATO. Danska (bez Grenlanda), Finska i Švedska su članice EU. Norveška i Island su članice Evropske ekonomske zone (EEA). Island je otpočeo pregovore za pristupanje EU. Finska je jedina nordijska država koja je uvela zajedničku evropsku valutu evro.

Pet nordijskih država i tri autonomne oblasti održavaju bliske odnose političkog partnerstva koje karakteriše visoki nivo međusobnog poverenja. Međuparlamentarna saradnja je oblast nordijske saradnje za koju je zadužen Nordijski savet. Međuvladina saradnja je u nadležnosti Nordijskog saveta ministara.

Od podjednakog značaja su brojni oblici neformalne saradnje među akterima nordijske saradnje koja doseže u skoro svaki aspekt društvenog, političkog i ekonomskog života. Nordijska saradnja uživa široku podršku u region. Teško je pronaći

udruženje ili organizaciju koja ne saraduje sa istovetnim ili sličnim telima u drugim državama ili oblastima.

Nordijska saradnja spada u najstarije i najrazvijenije oblike regionalne saradnje u svetu. Politička saradnja se zasniva na zajedničkim vrednostima i spremnosti da se postignu rezultati koji doprinose dinamičnom razvoju država članica, kao i povećanju nordijske kompetentnosti i konkurentnosti.

Svrha nordijske saradnje je da, sa jedne strane učini atraktivnijim život, rad i biznis u nordijskom region, a, sa druge, da pojača poziciju nordijskih država na međunarodnom planu.

Globalizacija je rezultirala sve većim i jačim povezivanjem nacionalnih privreda. Nordijske vlade su je definisale kao njihov najveći izazov, ali istovremeno i šansu. Jačanje tog procesa znači da male države imaju potrebu da jačaju regionalnu saradnju.

Zbog toga su nordijske države pojačale dijalog o međunarodnim poslovima, pre svega na bazi zajedničkog nastupa. Na međunarodnom planu u fokusu zajedničkog nastupa su sledeća pitanja: klimatske promene, ekologija, energija; istraživanje, obrazovanje, inovacije; sloboda kretanja, jačanje prisustva i uticaja nordijskog regiona. Istovremeno, nastavljaju da razvijaju blisku međusobnu saradnju što omogućava slobodu kretanja za pojedince i biznise na otvorenom, fleksibilnom nordijskom tržištu.

Nordijske države imaju mnogo zajedničkog. Njihova kultura i pogled na društvo su slični, a zajedno dele luteransku veru. Većina stanovnika se jezički međusobno razume. Istorija svake od država počinje u vikinško doba u X veku. Istoriju nordijskih država su povremeno karakterisali veliki sukobi, pogotovo između Švedske i Danske, ali i dugi periodi mira.

Prvi značajan period jedinstva nordijskih država je doveo do formiranja Kalmar Unije pod kraljicom Margaretom 1397. Unija je postojala do 1523. Naredni period saradnje nije zabeležen sve do XIX veka, kada je rast nacionalizma rezultirao stvaranjem pokreta koji će postati poznat kao Skandinavizam. Nordijski narodi su smatrani za "bratske narode", a pokret je uživao veliku podršku pogotovo u akademskim krugovima. To je za posledicu imalo uspostavljanje kontakata u ekonomiji i politici, ali i među sindikatima. Nakon toga, nordijska saradnja je doživela ubrzanje i već oko 1920. su sklopljeni pojedini sporazumi između Danske, Finske, Norveške i Švedske, uprkos nespozumima Švedske i Finske oko Alandskih ostrva.

Nakon II Svetskog rata pojavila se potreba da se formalizuje nordijska saradnja organizuje, pre svega kroz parlamentarnu saradnju Danske, Islanda, Norveške i Švedske. To je rezultiralo stvaranjem Nordijskog saveta. Finska, zbog prirode svojih odnosa sa SSSR, nije pristupila Savetu prilikom formiranja, iako je aktivno učestvovala u pripremnim aktivnostima. Formalno se priključila 1955. U početku saradnja se prvenstveno bavila pitanjima obrazovanja i kulture, ali se brzo širila, pa je obuhvatila brojne druge oblasti. Postignuti su značajni rezultati o okviru zakonodavne, socijalne i ekonomske oblasti. Takođe, u oblastima saobraćaja, telekomunikacija i ekologije. Sa okončanjem Hladnog rata na nordijsku agendu su dospela pitanja spoljne i bezbednosne politike.

U suštini, nije teško zaključiti da je nordijska saradnja uspešna. U nizu oblasti regionalne saradnje nordijske države su bile začetnici. Uspevale su da pronađu rešenja i postignu sporazume kada to nije uspevala niti EU. Neka od najznačajnijih dostignuća su bila nordijski sporazum o slobodi kretanja sa početka 50-tih godina prošlog veka, nakon

čega je prestalo korišćenje pasoša između država članica. Potom je uspostavljeno zajedničko tržište rada (1954), potom je potpisana Jezička konvencija (1981), pa Konvencija o socijalnom osiguranju (1984).

U suštini svih ovih sporazuma počiva ideja da nordijske države treba da budu jedinstvena zona koja će olakšavati kretanje građana u njenom okviru. Pojedincu je omogućeno da slobodno uči ili radi u okvirima regiona, bez rizika od gubljenja pogodnosti koje uživa na nacionalnom nivou ili potrebe da plaća dupli porez. Dodatno, omogućava se pružanje usluga na maternjem jeziku. Ova osnovna ideja se dodatno razvija i napreduje, odnosno nastavlja se sa uklanjanjem preostalih prepreka za slobodu kretanja.

Nordijski savet: organizacija i struktura

Nordijski savet funkcioniše poput parlamenta. Članovi, partijske grupacije, komiteti, Savet ministara ili nacionalne vlade podnose predloge koji se razmatraju na redovnim sednicama Saveta. Partijske grupacije vrlo često podnose predloge, na osnovu zajedničkih interesa, što smanjuje broj predloga koji se podnose radi posebnih, nacionalnih interesa.

Nordijski savet ima 87 članova, koji se svake godine biraju u nacionalnim parlamentima.

Članovi su raspoređeni na sledeći način:

Danska 16

Faro ostrva (Danska) 2

Grenland (Danska) 2

Finska 18

Alandska ostrva (Finska) 2

Island 7

Norveška 20

Švedska 20

Predlozi se prvo podnose Predsedništvu, a potom se prosleđuju komitetima. Nadležni komitet razmatra predlog i usvaja preporuke za sednicu Nordijskog saveta. Tokom razmatranja predloga komitet može da zatraži dodatne informacije ili može da ga uputi na nacionalne parlamente ukoliko je to potrebno, odnosno da ga uputi nadležnoj nordijskoj organizaciji. Nakon toga se predlog razmatra na sednici Saveta i glasa se o upućivanju preporuke Savetu ministara. Ukoliko je predlog preporuke usvojen od strane Saveta ministara, nacionalne vlade su u obavezi da odluče o implementaciji odluke. To može zahtevati usvajanje novih propisa na unutrašnjem planu. Vlade su u obavezi da izveste Savet o preduzetim merama za sprovođenje predloga.

Na čelu Nordijskog saveta je predsednik koji se bira na rok od godinu dana. Funkcija rotira između država članica u skladu sa utvrđenim pravilima. Predsednik se bira na godišnjem zasedanju Saveta. Bira se iz države u kojoj će se naredne godine održati godišnje zasedanja. Ista država ne može istovremeno da predsedava Savetom i Savetom ministara.

Predsednik rukovodi sastancima Predsedništva. Potpredsednik ga zamenjuje u slučaju odsutnosti. Potpredsednik se bira na rok od godinu dana. Po pravilu dolazi iz države iz koje je i predsednik.

Predsednik je odgovoran za pripreme sastanaka Predsedništva i druge sastanke, uključujući teme koje se razmatraju koje priprema zajedno sa generalnim sekretarom Saveta. Predsednik predstavlja Savet u nordijskim državama i inostranstvu.

Predsedništvo je politički lider Nordijskog saveta i odgovorno je za politička pitanja, planiranje i budžet, kao i za parlamentarnu saradnju u spoljnoj i bezbednosnoj politici. To je najviše telo u periodu između godišnjih skupština i redovnih sednica Saveta i može da odlučuje u njegovo ime. Predsedništvo rukovodi i koordinira radom raznih organa Saveta i odgovorno je ukupna politička i administrativna pitanja, pripremu planova aktivnosti i budžeta kao i za sva pitanja u vezi temama vezanim za spoljnu i bezbednosnu politiku.

Politička saradnja na pojedinim temama se uglavnom odvija u pet komiteta Nordijskog saveta i u Predsedništvu kao izvršnom telu.

Komitet za privredu i industriju se bavi sa okvirima i parametrima za ekonomiju, proizvodnju i trgovinu, uključujući slobodu kretanja na tržištu i tržištu ra u nordijskim državama.

Komitet za kulturu i obrazovanje tretira i odgovaran je za razvoj političkih inicijativa u kulturi, obrazovanju, obuci i istraživanju, uključujući pitanja jezičke saradnje, novih medija, razvoja kompetentnosti i inovacija u obrazovanju.

Komitet građana i prava potrošača se bavi pitanjima koja se tiču prava građana i potrošača kao i opštim pitanjima koja se tiču demokratije, ljudskih prava, rodne ravnopravnosti itd.

Komitet za ekologiju i prirodne resurse obuhvata pitanja koja se tiču očuvanja i razvoja životne sredine u nordijskim državama.

Komitet za blagostanje tretira pitanja vezana za nordijski model blagostanja, socijalnu i zdravstvenu politiku.

Komitet za kontrolu vrši parlamentarnu kontrolu nad finansiranjem iz zajedničkih nordijskih fondova. Komitet za izbore organizuje izbore koje saziva plenarna sednica.

Svaka nordijska država šalje delegaciju u Savet. Delegacije obezbeđuju da se odluke koje se usvoje u Savetu i Savetu ministara sprovode na nacionalnom nivou. Delegacije sačinjavaju poslanici koje nacionalni parlamenti biraju svake godine. Samo članovi nacionalnih parlamenata mogu biti članovi delegacije. Potrebno je da bude zastupljen najširi politički spektar članova svakog parlamenta. Nacionalna delegacija bira predsedavajućeg i njegovog zamenika iz svojih redova. Svaka delegacija ima nacionalni sekretarijat u svom parlamentu.

Izabrani članovi Nordijskog saveta mogu da formiraju partijske grupacije. Partijska grupa mora da se sastoji od najmanje četiri člana i da ima predstavnike iz najmanje tri države ili autonomne oblasti. U Savetu funkcionišu četiri grupacije: socijaldemokratska, konzervativna, socijalistička i grupacija centra.

Generalni sekretar zajedno sa Sekretarijatom priprema procedure i materijale vezane za rad Saveta. Pripreme se odvijaju u konsultacijama i saradnji sa Sekretarijatom za nacionalne delegacije i partijskim grupama.

Nordijski savet ministara

Savet ministara je, pravno gledajući, najjače telo nordijskih institucija. Predstavници autonomnih oblasti imaju u njemu manji uticaj od onoga u Nordijskom savetu. Naime, iako imaju predstavnike u Savetu ministara one ne učestvuju u glasanju. Međutim, tradicija odlučivanja konsensusom čini teško zamislivim odlučivanje o temi o kojoj ne postoji opšta saglasnost.

Nordijski Savet ministara nije jedno telo, već se radi o nizu saveta ministara. Aktuelno funkcioniše 11 saveta ministara u različitim oblastima. To su: tržište rada i radni odnosi; industrija, energija, regionalni razvoj; ribarstvo, poljoprivreda, šumarstvo; kultura; rodna ravnopravnost; zakonodavstvo, ekologija; socijalna i zdravstvena zaštita; obrazovanje, istraživanje; ekonomska, fiskalna politika.

Praksa je da resorni ministri vlada država članica učestvuje u radu relevantnog saveta ministara. Rad ovih saveta priprema i prati 13 komiteta zvaničnika iz država članica.

Savet ministara koordinira aktivnosti vlada država članica. On se okuplja na formalnim i neformalnim sastancima, prosečno 4 puta godišnje. Premijeri se formalno ne sastaju, iako oni mogu aktivno da učestvuju u radu Saveta.

U okviru nacionalnih vlada jedan ministar po pravilu pokriva portfelj nordijske saradnje, najčešće uz druga zaduženja. Za njegov rad je, u krajnjoj liniji, odgovoran premijer svake od vlada država članica, ali u praksi je ta odgovornost delegirana na ministra za nordijsku saradnju. U radu Saveta učestvuju i drugi ministri iz vlada država članica, zavisno od tema koje se razmatraju. Ministri spoljnih poslova i odbrane ostvaruju saradnju formalno izvan okvira Nordijskog saveta ministara. Savet ministara, dakle, može na određeni način da se poistoveti sa Savetom ministara EU.

Predsedavanje Savetom ministara se rotira između država članica, ali ne i autonomnih oblasti.

Savet ministara je odgovoran na realizaciju odluka koje su usvojili ministri i za praćenje preporuka Nordijskog saveta.

Odluke koje se donose moraju biti jednoglasno usvojene da bi započela realizacija i, zavisno od ustava pojedinih država članica, imaju obavezujuću snagu. Savet ministara očekuje da pre odlučivanja bude obavešten o eventualnim ustavnim preprekama.

Savet ministara svake godine podnosi izveštaj Nordijskom savetu. Njegov rad se finansira doprinosima država članica.

Kancelarija generalnog sekretara, sa sedištem u Kopenhagenu, koordinira rad Saveta i razmatra posebno pravna pitanja, pogotovo ona koja se odnose na EU.

Dnevni poslovi se obavljaju u Nordijskom komitetu za koordinaciju koji posluje nalik Komitetu stalnih predstavnika u EU (COREPER), uz angažovanje osoblja iz nordijskih odeljenja u nacionalnim administracijama.

Nordijski savet ministara je zadužen za finansiranje oko 30 različitih institucija širom nordijskog regiona. Budžet Saveta ministara 2010. je iznosio preko 900 miliona danskih kruna (oko 120 miliona evra).

B | T | D The Balkan Trust for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

I **THE NORDIC MODEL OF COOPERATION AND
POSSIBILITIES OF ITS APPLICATION**

Novi Sad, 2011.

THE NORDIC MODEL OF COOPERATION AND POSSIBILITIES OF
ITS APPLICATION

Prepared by:

Jovan Teokarević

On behalf of the publisher:

Aleksandar Popov

Published by:

Centar za regionalizam,

Železnička 35

www.centarzaregionalizam.org.rs

Translation from Serbian:

Biljana Simurdić

Printed by:

OZTR Reclamare, Novi Sad

No. of copies:

300

Novi Sad, October 2011

THE NORDIC MODEL OF COOPERATION AND POSSIBILITIES OF ITS APPLICATION

Current State of Affairs and Prospects of Cooperation in the Region

Regional cooperation in the Balkans, and particularly within the "Dayton Four", made a significant progress in recent years. It was particularly driven by a more decisive trying for war crimes, being a key assumption of reconciliation following the conflicts in earlier periods, a more efficient joint fighting crime and corruption – through a much better cooperation of judicial bodies and the police of the countries of this region, better economic linking and a more successful economic cooperation by turning the region in a free-trade zone, as well as an overall progress of all countries in European integration process which itself enables and encourages such cooperation. The prevailing context of regional cooperation significantly improved, and in particular the overall political climate, as well as the political will of the leading political figures to have good relations with neighbours.

In spite of undoubted results, many of which were inconceivable only a few years ago, some old barriers to regional cooperation still exist, along with some new ones that were created meanwhile. Disagreements regarding the status of Kosovo and the constitutional solutions in Bosnia and Herzegovina are the best, i.e. the most difficult to overcome examples of old barriers, whereas the economic protectionism and again growing political nationalism, as consequences of bad responses to the current economic crisis – are the examples of the new ones. Neither earlier nor recently a satisfactory answer to old problems that cooperation in a region encounters following a promising growth, was not found. It is about an insufficient coordination of numerous initiatives and organisations, as well as about often vague priorities cooperation is to be governed by.

There is a growing awareness that a regional cooperation is on a *sui generis* crossroad. Although the existing forms of cooperation and integration have not been fully utilised, there is a growing need for a new approach which would be a strong impetus both for the existing and possible new forms and ways of cooperation. Therefore, it is not about initial steps, which we all together, luckily, left behind us long time ago, but about a transition to an advanced, higher and a higher quality phase.

In the past decade, our region already matured in a number of ways when these issues are concerned. From a model of regional cooperation (embodied in the previous Stability Pact for South-Eastern Europe) – imposed and maintained from the outside – it was switched in 2008 to the next and a more complex, but conceived and organised from below, embodied in the Regional Cooperation Council. Council activities are invaluable, as, on the basis of the previously functioning the Process of Cooperation in South-Eastern Europe, it became the first organisationally developed expression of the so called regional ownership over processes of cooperation and integration in the Western Balkans. By replacing the Stability Pact, the Council introduced a novelty: it became a framework for a continuous and direct cooperation in plethora of areas.

A particularly careful selection and operationalisation of priority areas greatly contributed to its innovative nature and success, these areas being defined not only on the basis of common needs and interests of the region, but from the aspect of its European integration. That should even stronger emphasise the specific cohesive attribute in our region which is at the same time the objective of the EU integration and the means of the attainment of that objective.

The prospects of the success of regional cooperation and the integration are greater if the method of work similar to the one that was successfully applied in the very establishment of the EU is used. On the one hand, it is about a functional approach, i.e. a linking that leaves aside big and unresolved political issues, whereas preferring economic and other types of cooperation in areas of importance for everyday life of citizens. On the other hand, all that is done is a part of a greater strategy, a great idea of the European integration of our region. Only such combination of small, practical steps and a broader vision can warrant success.

The model of regional cooperation as a part of a broader integration is thus a *sui generis* building of the European Union on the Balkans before all the countries become members of the EU. An additional contribution to that is the introduction of a new and specific form of integration of the aspirant countries in certain EU sectoral policies (for the time being these are energy and transport).

Although innovated, the existing model of regional cooperation has not yet put on a qualitatively higher level in relation to the previous period. Coordination and priorities, just as anything else associated with cooperation, are still hostages to specific and frequently changing interests of governments, i.e. political parties constituting them. Just as many others, the Balkan region is extremely heterogenous, whereas the number of the countries participating in certain cooperation initiatives decreases as some of them accede the EU. Equally important is the fact that there are no firmer agreements or institutions in the region through which the representatives of the executive and legislative power would be able to adopt a common, even unique policy in a certain number of pre-selected areas.

By this, no specific form of integration for the countries of the Western Balkan is advocated, which would – as it is the case with the European Union, so far the most successful form of regional integration – imply special institutions to which each participating country would transfer a part of its sovereignty. The issue of the form could and should be on the agenda after the current cooperation in the region is refreshed in terms of its content which not as successful as it could be. That is why, and that should be repeated, a new approach is needed, i.e. by analogy with the concept created in social science, a "new regionalism". It would at the same time be a strong impetus to the existing and a possible new forms and ways of cooperation and integration in the region.

Presentation of the Nordic Model of Cooperation as a possible model:

Nordic Model of Cooperation

Nordic cooperation comprises Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden, as well as three autonomous areas: the Faroe Islands, Greenland (both areas are within Denmark) and the Åland Islands (Finland).

These countries and autonomous territories have different relationships with international organizations and unions. Denmark, Iceland and Norway are NATO members. Denmark (without Greenland), Finland and Sweden are members of the European Union. Norway and Iceland are members of the European Economic Area (EEA). Iceland commenced EU accession negotiations. Finland is the only Nordic country which adopted the common European currency, the euro.

The five Nordic countries and three autonomous territories maintain close relations and their political partnership is characterised by a high level of mutual trust. Inter-parliamentary cooperation is an area of Nordic cooperation within the

competences of the Nordic Council. The Nordic Council of Ministers is in charge of intergovernmental cooperation.

Various forms of informal cooperation are equally important among the parties involved in the Nordic cooperation, permeating almost every aspect of social, political and economic life. The Nordic Cooperation has a great support throughout the region. It is difficult to find an association or organization that is not linked with its counterpart or similar bodies in other countries or areas.

The Nordic cooperation is among the oldest and most developed forms of regional cooperation in the world. Political cooperation is based on common values and willingness to attain results that contribute to a dynamic development of its member states and the increase of Nordic competence and competitiveness.

The purpose of this cooperation is twofold: to make living and doing business more attractive in the Nordic region, on the one, and to strengthen the position of the Nordic countries internationally, on the other hand.

Globalisation resulted in stronger linking of national economies. Nordic governments defined it as their greatest challenge, as well as an opportunity. Strengthening the process implies that small countries have a need to participate in the increasing regional cooperation.

Due to that, the Nordic countries have intensified a dialogue on international affairs, primarily on the basis of acting in concert. Internationally, the following issues are in the focus of such efforts: climate changes, environmental issues, energy, research, education, innovations, freedom of movement, greater presence and influence of the Nordic region. At the same time, they maintain a close mutual cooperation thus enabling greater freedom of movement of individuals and entrepreneurship on the open, flexible Nordic market.

The Nordic countries have a lot in common. Their cultures and views are similar. They are of the Lutheran denomination. The majority of population can understand each other linguistically. The history of each of the country goes back to the Viking Age in the 10th century. There were great conflicts between the Nordic countries periodically, particularly between Sweden and Denmark, but there were long periods of peace as well.

The first important period of unity led to the founding of the Kalmar Union under Queen Margareta in 1397. The Union existed until 1523. Following that, the next period of cooperation was in the 19th century, when the rise of nationalism resulted in the creation of a movement known as Scandinavism. The Nordic people were considered 'brotherly', and the movement enjoyed a great support, particularly in the academic circles. As a consequence, contacts were established in business, politics and among national trade unions. The Nordic cooperation gained in momentum and in the 1920's agreements were made between Denmark, Finland, Norway and Sweden, in spite of disagreements between Sweden and Finland on the Åland Islands.

Following the Second World War, there was a need to make the Nordic cooperation formal, predominantly through parliamentary cooperation of Denmark, Iceland, Norway and Sweden, which resulted in establishing the Nordic Council in 1952. Finland, due to the nature of its relations with the Soviet Union, did not join the Council then, although it participated in preparatory activities. It formally joined the Council in 1955. Initially, the cooperation was primarily in the area of education and culture, but it quickly expanded, comprising a number of other areas. Important results were achieved in legislature, welfare issues and economy and subsequently in transport, telecommunications and environmental issues. After the Cold War, the issues of foreign policy and security were also put on its agenda.

It can be easily conclude that Nordic cooperation has been successful. The Nordic countries were initiators of regional cooperation in a number of areas. They succeeded in finding solutions and reach agreements which were not possible within the EU. The Nordic Free Movement Treaty is one of its most important results, concluded at the beginning of the 1950's, as a result of which the member states ceased to use passports. Following that, a common labour market (1954) was established, the Language Convention (1981) was signed and the Convention on Social Security (1984).

The idea is that the Nordic countries should be a single area, which facilitates the movement of its citizens within it. An individual is given an opportunity to study or work freely within the region, without facing the risk of losing benefits on the national level or being subject to double taxation. In addition to that, one should have access to services in his/her own language. This underlying idea is still developing in the process of limitation the remaining obstacles to freedom of movement.

Nordic Council: Organisation and Structure

The Nordic Council functions like a parliament. Members, party groups, committees, Council of Ministers or national governments submit proposals to the Council, which are then considered at ordinary sessions of the Council. Proposals often relate to common areas of interest, put forward by party groups, thus limiting the number of proposals on particular, national interests.

The Nordic Council has 87 members, elected annually in national parliaments.

Its members are represented in the following way:

Denmark 16

The Faroe Islands (Denmark) 2

Greenland (Denmark) 2

Finland 18

The Åland Islands (Finland) 2

Iceland 7

Norway 20

Sweden 20

Proposals are first submitted to the Presidium and then referred to committees.

The relevant committee considers a proposal and gives recommendations to the session. During consideration of a proposal, the committee may request additional information, or may refer the proposal to the national parliaments, if necessary, or to a competent Nordic organisation. The proposal is then considered at the Council session and there is a vote on its recommending to the Nordic Council of Ministers. Once adopted by the Council of Ministers, national governments are obliged to decide as to its implementation. This may require passing a new legislation at the domestic level. The relevant governments are obliged to report back to the Council on the steps taken to implement the proposal.

The Nordic Council has a President elected for a one-calendar-year term of office. The Presidency of the Nordic Council rotates among the countries in accordance with the agreed rules. The President is elected at the annual Council session. He/she is elected from the country which is to host the following-year sessions. The same country may not at the same time chair both the Council and the Council of Ministers.

The President chairs the Presidium meetings. The Vice-President replaces him/her in his/her absence. The Vice-President is elected for one-year period. As a rule the President and Vice-President come from the same country.

The President is responsible for the preparation of Presidium sessions and other meetings, including the issues on the agenda that are prepared together with the Council

Predsednik je odgovoran za pripreme sastanaka Predsedništva i druge sastanke, uključujući teme koje se razmatraju koje priprema zajedno sa generalnim sekretarom Saveta. Predsednik predstavlja Savet u nordijskim državama i inostranstvu.

Predsedništvo je politički lider Nordijskog saveta i odgovorno je za politička pitanja, planiranje i budžet, kao i za parlamentarnu saradnju u spoljnoj i bezbednosnoj politici. To je najviše telo u periodu između godišnjih skupština i redovnih sednica Saveta i može da odlučuje u njegovo ime. Predsedništvo rukovodi i koordinira radom raznih organa Saveta i odgovorno je ukupna politička i administrativna pitanja, pripremu planova aktivnosti i budžeta kao i za sva pitanja u vezi temama vezanim za spoljnu i bezbednosnu politiku.

Politička saradnja na pojedinim temama se uglavnom odvija u pet komiteta Nordijskog saveta i u Predsedništvu kao izvršnom telu.

Komitet za privredu i industriju se bavi sa okvirima i parametrima za ekonomiju, proizvodnju i trgovinu, uključujući slobodu kretanja na tržištu i tržištu ra u nordijskim državama.

Komitet za kulturu i obrazovanje tretira i odgovaran je za razvoj političkih inicijativa u kulturi, obrazovanju, obuci i istraživanju, uključujući pitanja jezičke saradnje, novih medija, razvoja kompetentnosti i inovacija u obrazovanju.

Komitet građana i prava potrošača se bavi pitanjima koja se tiču prava građana i potrošača kao i opštim pitanjima koja se tiču demokratije, ljudskih prava, rodne ravnopravnosti itd.

Komitet za ekologiju i prirodne resurse obuhvata pitanja koja se tiču očuvanja i razvoja životne sredine u nordijskim državama.

Komitet za blagostanje tretira pitanja vezana za nordijski model blagostanja, socijalnu i zdravstvenu politiku.

Komitet za kontrolu vrši parlamentarnu kontrolu nad finansiranjem iz zajedničkih nordijskih fondova. Komitet za izbore organizuje izbore koje saziva plenarna sednica.

Svaka nordijska država šalje delegaciju u Savet. Delegacije obezbeđuju da se odluke koje se usvoje u Savetu i Savetu ministara sprovode na nacionalnom nivou. Delegacije sačinjavaju poslanici koje nacionalni parlamenti biraju svake godine. Samo članovi nacionalnih parlamenata mogu biti članovi delegacije. Potrebno je da bude zastupljen najširi politički spektar članova svakog parlamenta. Nacionalna delegacija bira predsedavajućeg i njegovog zamenika iz svojih redova. Svaka delegacija ima nacionalni sekretarijat u svom parlamentu.

Izabrani članovi Nordijskog saveta mogu da formiraju partijske grupacije. Partijska grupa mora da se sastoji od najmanje četiri člana i da ima predstavnike iz najmanje tri države ili autonomne oblasti. U Savetu funkcionišu četiri grupacije: socijaldemokratska, konzervativna, socijalistička i grupacija centra.

Generalni sekretar zajedno sa Sekretarijatom priprema procedure i materijale vezane za rad Saveta. Pripreme se odvijaju u konsultacijama i saradnji sa Sekretarijatom za nacionalne delegacije i partijskim grupama.

Nordic Council of Ministers

The Council of Ministers is from the legal aspect the most powerful body of the Nordic institutions. However, representatives of the autonomous regions have less influence in it than they do in the Nordic Council. Namely, although they have representatives in the Council of Ministers, they do not take part in voting. Therefore, they make alliances with other countries on certain issues. However, the tradition of consensus decision-making does not make it likely to decide on issues on which there is no general agreement.

The Nordic Council of Ministers is not one, but several councils of ministers. Currently, there are 11 councils of ministers in various areas: labour market and industrial relations; industry, energy and regional development; fishery, agriculture and forestry; culture; gender equality; legislature, environment; welfare and healthcare; education, research, economic, fiscal policy.

It is the practice that ministers of relevant ministries of member states take part in the work of the relevant council of ministers. The work of these councils is prepared and monitored by 13 committees of officials from member states.

The Council of Ministers coordinates activities of member-state governments. It holds formal and informal meetings four times a year on the average. Prime Ministers do not meet formally, although they may actively participate in the Council activities.

Within the national governments, one minister, as a rule, covers the Nordic cooperation portfolio, usually along with other duties. The prime minister of each government of member states is ultimately responsible for his/her work. However, this responsibility is in practice delegated to the minister in charge of the Nordic cooperation. Other ministers from the governments of member states also take part in the work of the Council, depending on the topics on the agenda. Ministers of foreign affairs and defence co-operate formally beyond the framework of the Nordic Council of Ministers. Therefore, the Council of Ministers may, in a certain way, be compared to the EU Council of Ministers.

Presidency of the Council of Ministers rotates among the member states, but not among the autonomous regions.

The Council of Ministers is responsible for the realization of the decisions adopted by the ministers and for following up recommendations given by the Nordic Council.

Decisions made must be anonymous in order to commence their implementation and, depending on the constitutions of individual member states, they have a binding effect. The Council of Ministers needs to be informed on possible constitutional barriers prior to decision-making takes place.

The Council of Ministers reports to the Nordic Council each year. Its activities are funded by the member state governments.

The office of the Secretary-General is based in Copenhagen. It co-ordinates Council activities and it deals with legal issues, and in particular takes into consideration those relating to the EU integration.

Day-to-day activities are carried out by the Nordic Co-ordination Committee which operates in a manner similar to the EU Committee of Permanent Representatives (COREPER), against the involvement permanent secretaries of Nordic departments in national administrations.

The Nordic Council of Ministers is in charge of financing 30 different institutions from the Nordic region. The 2010 Budget of the Council of Ministers amounted to approx. DK 900 million (approx. EUR 120 million).